

Till Herr Ryskoherden L. L.
Lepadius.

En af Herr Ryskoherden författad
Skrift: Utsaitattem etc. hvilken hit
ankommet, egen följande, som mig synes,
obefridliga förhinder: 1) Kan tjelfra språ-
ket, i afseende på dess renhet, anses klassiskt,

och är, skuru afvikande från det vanliga
 Lappiska Skriftspråket, såväl vida begrip
 legare än det sednare, i synnerhet för Gelli
 vare, Joikmärkes afvensam norra Arjeplogs
 almojer; 2) är framställningsättet träf
 fande och lämpadt att föra läsaren
 till en nödig själfkännedom; samt andte
 ligen i det hela betraktad, vore beröi
 de skrift, om densamma till tryck be
 fordrades, ett, för den ofta nog groft sim
 liga Pappens, nyttigt vade merumme*

Joikmärke den 19de Maj 1838.

Fredr. Engelmark

* Svenska öfversättningen är fögen i ord och mening.

538

539

S. H. T.

Till Herr Kyrkoherden L. L. Lestadius.

Sedan Herr Kyrkoherden ett Skrifvelse af den 30de September Marts förrit beplägt, att till Praterskapets i Norra Lappmarkens gränshöring understålla en af honom på Lappiska språket utgifven Skrift, som under lättskattlik Läroform framställer ett religiöst samtal emellan en kristen och den råa naturmänniskan, såv jag fött och öppet gilla minne afsett af såväl Skriftens innehåll, som dess språkdialekt. Quia vid dess författande nöthadt. — Öfver ifrågasvarande Skrifts ortodoxa håll är icke under tecknad competent granskare — men här efter noggrann genomläsning finner att dess finska öfversättningen är fullkomligt enligt med Lappikas original, samt talar för sig själv inför bevar och en, som gör sig en rätt föreställning af den wilda människans naturens behof af värkelse och förädling. — Utan Lag är Evangelium icke applicerbart. — Dess halfvildhet, af hvilka icke blott i norra utans och i södra Lappmarkerna, finnes ett icke ringa antal — Människor som ledas af den wilda naturens steglade drift, behöfra framförallt Lagens talnad i sin Gudomliga orsak för att värkas ur syndesfemmen. — Sika få af dem likna i många afuenders kildelidar, om icke öfverträffa dem i wildhet, när brunnvintet fätter deras passjoner

i läga. — Det fordras en i biblisk mening, ropande röst i öknar, att utöka —
 dock warellie ur djurets flummor till det andeliga och ewiga, hwar på deras up-
 märksamhet fallars är fastad. — Den Catechetiska eller Skoliska Läroformens tor-
 de, efter min ringa erfarenhet vara ändamålsenligast till Lapparnes öfver-
 tygelse, om den wigtiga och allwarpanna saken, hwar om Författaren i sin
 Skrift med sådan styrka och Biblisk enfald, ordar. — Lapparne bruka
 i sitt hwar dagstid framförallt den relaterande eller berättande Samtals-
formen. — Den ibland op, som i sina Föredrag skulle framkomma
 med blott abstracta och a mindre mediterade Lärosatser, torde ofta se
 sin möda förgäwes använd. — Lappes lyssnar till en liten Stund, om
 ja snart han antingen saknar det rima Språk, han hwar dagligen
 talar, eller höras föreläsningar, som iske rakt yttas på hans lyf-
nadsförhållande, influmrar han snart, under det end annan vänder
 sin uppmärksamhet ifrån saken, till sinliga och jordiska förmål.

Hwad det etymologiska och ortographiska, i afseende på Herr Lestadius
 Skrift, angår, har Författaren själf lemnat erlatante bewis på riktigheten
 af Lappska språkets Grammatik, i synnerhet användbar i de norra
Lappmarkerna. — Jag har inför bildade och i Lappska språket kunni-
ga personer härstädes uppläst afdelningar af Herr Lestadius Skrift och
 deras lunde och ljusa blick, föradde redan under läsningen deras
bifall för det språkes renhet, hvilket de ifrån den tid de hörade tala
 hade hört af deras föräldras och omgifning; de yttrade: "måtte den till
 allmant bruk härstädes antagna förbättrade Catechesen, hafva
blifvit öfversatt på ett för oss, så lättfattligt språk!" — Vi hafva
 stor möda med att bibringa wära baras rätlläsning, i denna Cate-
ches; ty språket hwar på den är öfversen, af sviken mycket från
wårt modermål". — Författaren har i sin resolutio verborum af
tillkännagifvit Staten, hwar för han af svikit ifrån den gramma-
tik, som famlidne Herrar Sindahl och Österling i dens Lexicon
Laponicum staterat. — De förändringar ifrån den wanliga och
Lappska Herr Lestadius förelagt och i sin Skrift nyttat, är
 i dessa Lappmarker nödwardiga, emedan språkbrevet härstädes
fordras denna Grammatik, och folket i annat fall, dels med sin-
riktigt, dels och blott till någon del skulle förstå hwad som

talas eller föredrages. — En af Herrar Paresentor yttrar det vissta ord, som Herr Lestadius i det Skrift nyttjät, icke finnas i Lappiska Lexicon. Jag tror att de fluta finnas der, ehuru under andra böjningar och conjugationsformer — och om några, som Lexicon Laponicum icke uptager, skulle i Herr Lestadius Skrift förkomma är sådant sannoligen icke något nytt fenomen — Det är vanligt i alla språk, att ord antingen kommas från andra häll, eller nya utbildas genom derivationer af gamla och förändrade. — Och huru är det tänkbart, att de Fälle Författarne af Lappiska Lexicon skulle medhunnit inhämta alla de ord och phraser, som Lapparne i dagligt tal försämrallan då för tiden nyttjade och än hafva i bruk. Dessa presentationer äro knappt wäntbara, af de nu lifwande Europiska språkens Lexicographer, mycket mindre af Författarnes till en ordbok för ett rått och obildadt språk, en ordbok som för 60 år sedan utgafs, och som de, utan föregångare på dens befärdliga banan måste, så tillägande å nys språk och genom frägor ur Lapparne men till en del inhämta. — För afrikt är språket i Herr Lestadius Skrift, icke blott i allt öfverensstämmande med Lapparne sått att uttrycka sig i norra Lappmarkerna, utan jag wägar säga: der renaste, mest eleganta och wärdaste Lappiska, jag för min del någonsin läst. — Önskar därför det Herrs Kyrkoherdens populära och wätkande Skrift, måtte vinna Höggunstig tillåtelse — att tryckas, till Lappiska Allmogens i Norra Lappmarkerna uppbyggelse, samt tillwänt i gudaktighet och Christeliga dygder.

Jackmök den 4. de Maj 1838.

Joh. M. M. M.

543

Att Hies Paster L. L. Lastadius, på Lappiska Språket författat
 Samtät emellan en (Christen) och den Naturliga människan, wäl i
 Ethnologiske hänseende ^{är} (afskrifvande) från wanhiga Lappiska Prok-
 Språket men försycket mera öfwerensstämmande med Lappuarnas
 eget uttal i Socknarna Nijeplog, Jöckmork och Gelliwar, samt
 att den på Swenska utgifna öfversättningen deraf, är med Lappi-
 ska Originalet lika, det få Wi enligt med wår kännedom
 af förhållandet ödmjuktigt intyga.

Gelliwar den 14de April 1838

G. Engelmark, Henric Lastadius.

545